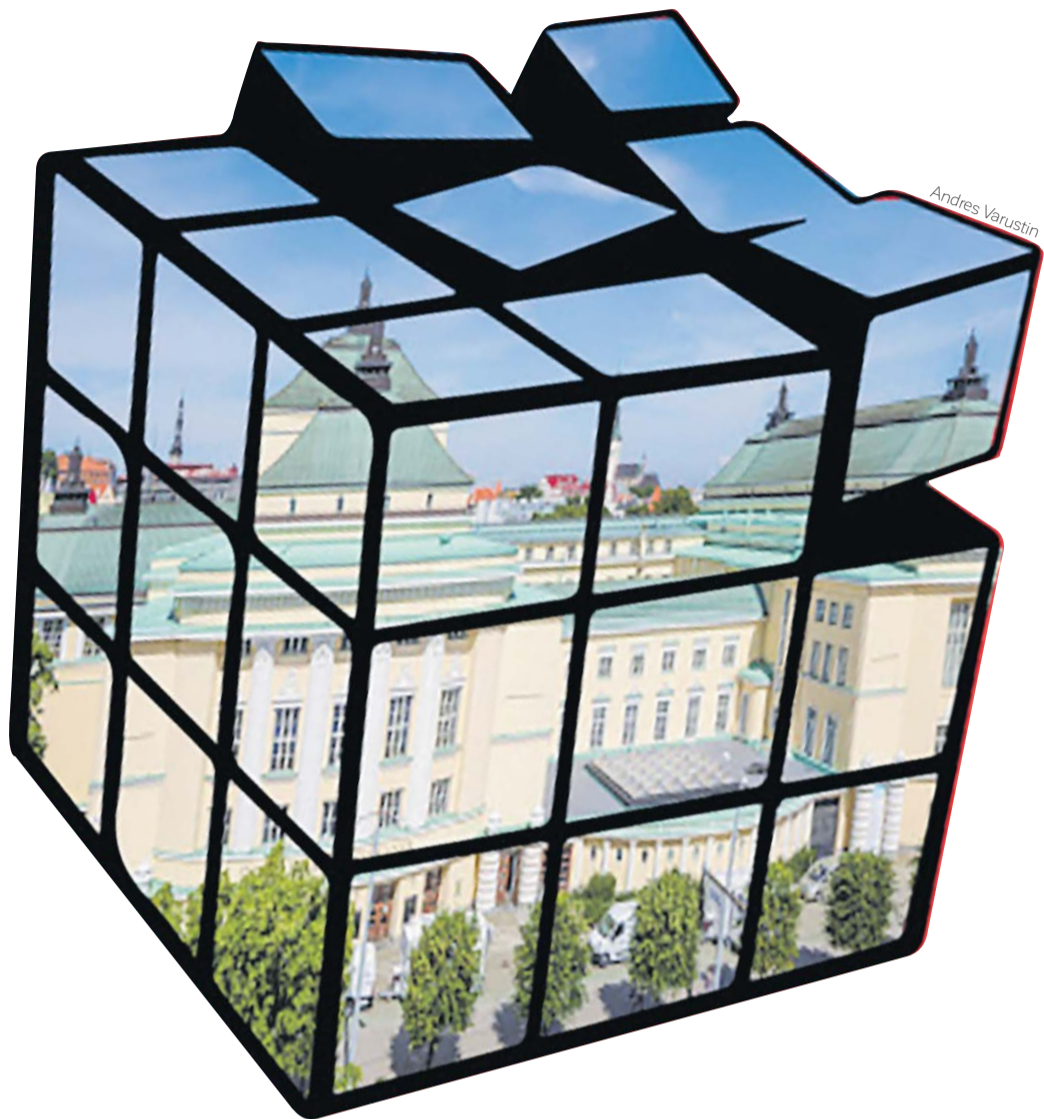

paradoks – tervet ema lahenduse

liselt nn võlvkäiku. Kas selleks, et külglavad ära mahuksid, peaks osa uue ooperimaja Pärnu maantee äärselt seinast asetuma ühele joonele draamateatri nurgaga ning võtma enda alla ka kõnritee, mis tähendaks sealgi samalaadset, vahel vihma eest varju pakkuvat „kangialust“? Arvan, et siin sõltubki vastus sellest, mil määral ollakse kinni külglavade mõõtmistes.

Parim mereäärne paik on küsitavalt kallis

Ainus mõistlik alternatiiv stsenaariumile „uusehitis ühel joonel kontserdimajaga ning vanast majast lahus“ tundub olevat see, et kõik jääb nii nagu praegu ning uus ooperimaja kerkib mujale. Minu puhtemotsionaalne eelis-

tus on kunagi juba avalikkuse ees käinud idee, et see võiks olla mere ääres, reisisadama ja linnahalli lähedal oleval ümaral neemel. Ilmselt oleks see põnev katsumus arhitektidele. Tegugi poleks pelgalt ühe teatrimajaga, vaid maamärgiga ning hea arhitektuurne lahendus koos mõjus kõrgkultuuri esindava sisuga ja vanalinna panoraamiga suudaks selle muuta Eestile sama heaks turundajaks, nagu Austorraalias on Sydney ooperiteater. See, et hoone maksumus koos Logi tänav 8 ja 10 kinnistul oleva ehitusõiguse omandamisega (kellelt?) oleks ca 300–350 miljonit eurot (vrd ERM – ca 75 miljonit), tekitab mõistagi küsimusi, mis aga lähevad selle artikli teemast kõrvale. Riigikogu kul-

tuurikomisjoni suunis juurdeehituse variandiga edasitöötamiseks on selles kontekstis mõistetav.

Seda, kas siin artiklis välja käidud linnaruumimõtted ja rahvusoperi vajadused on ühitatavad, teab siiski vaid rahvusoperi rahvas ise ning eks ka muinsuskaitstjad. Sestap oleks igati loomulik, kui sealtpooltki sõna sekka öeldaks.

Otsustades riigikogu kultuurikomisjonis peetud ettekande järgi, valitseb rahvusoperis veendumus, et stsenaariumiga „juurdeehitus vana maja küljes“ on võimalik säästa vähemalt maaluseid bastionimüüre. Miks peaks see olema võimatu juhul, kui kaht maja lahutab kümme-kond meetrit?

tanud

Me kõik armastame kaarditrikke ning talendisadades võib neid näha vapustaval tasemel, kuid kes mäletaks kaardimaagia leiutajat Dai Vernoni? 1919. aastal vapustas ta Chicagot ühe ja sama trikiga kaheksa korda. Kuulus illusioonist Harry Houdini oli kolmanda korra järel kihla vedanud, et raalib selle välja, kuid ei saanud sellega hakkama. Vernon suri 1992. aastal 98 aasta vanuses ega leidnudki oma saavutuse eest õiget tunnustust.

Ning kes mäletaks turvamees Frank Willisi? Ta oli Watergate Hotelis tööpostil ning teavitas politseid sissemurdmisest, mis lõpuks paljastas president Nixonini ning viis tema taandumisele.

Saamata tunnustus

Kuigi demokraatia isaks nimetatakse Thomas Jeffersoni, peaks

see tiitel tegelikult minema Vana-Kreeka filosoofile Kleisthenele, kes reformis Ateena põhiseadust ja pani sellega aluse nüüdisaegsele demokraatlikule korrale.

1990. aasta filmis „The Man Inside“ („Insaideri“) kujutatakse salajaste osaluseksperimentide loojana uurivat ajakirjanikku Hans Günter Wallraffi. Kuid tegelikult infiltreris juba ajakirjanik Nellie Bly (1864–1922) omal ajal New Yorgi vaimuhaiglas. Film „10 Days in the Madhouse“ („Kümme päeva hullumajas“) põhineb tema elul.

F. Scott Fitzgeraldi romaani „Suur Gatsby“ ülistatakse tänini, kuid tema abikaasa Zelda Fitzgerald väitis, et mees varastas selle tema päevikust.

Mõtisklen tihti George Santayana tsitaadi üle: „Me peame

tulevikku avasüli tervitama, pidades meeles, et see on varsti möödanik, ning me peame austama minevikku, pidades meeles, et kunagi oli see inimvõimete piir.“ Kuid meil tuleb meeles pidada minevikunimesi, kes rajasid meie ühiskonna viisil, mille eest neid pole tunnustatud. Ning me peame ka oma eraelus tunnustama neid, kes on meie elu paremaks teinud.

Muusikalis „Martin Guerre“ kõneleb nimitegelane tagasitulekust:

„Kuid ma naasen ühel päeval pärast aastatepikkust võorsil olekut

ning nad seisatavad ja ütlevad: „Vaadake, vaadake... Ta on tagasi.““

TSITAADID

„Minu tagasihoidlik soovitus on, et me uuriksime igalt kandidaadilt kõigepealt järele, kas ta oma ameti mõttest aru saab. /.../ Et ei läheks nii nagu Lennart Meriga, kes põhiseadust korralikult tundmata arvas, et ta valiti uueks Pätsiks. Selle eksiarvamuse järeelmõjusid helbime tänaseni.“

Ajaloolane
Lauri Vahtre. PM

„Tegevuskulude kärbe tabab eriti teravalt neid asutusi, mille pole võimalik tegevusi ära jätta või edasi lükata. Peaprokuröri ja kohtute esimeeste mure on seega tõsine. Nad ei saa oma asutuste töökoormust valida. Ei saa jätta kuritegu uurimata või kohtuasja lahendamata. Ei saa ka teenust sisse osta välisriikide arvelt.“

Avaliku halduse ekspert
Kelli Taro kärbete mõjust. ERR

„Paradoksaalselt on just turvalisem, kui president pannakse paika tagatubades või koguni mingis kimäärse „Brüsselis“. Vähemasti ei pea naaber naabrina riidu minema. Nüüd saavad mõlemad käega lüüa, et ah, seal kusagil keegi pani paika, mis sa teed ära, lähme võtame meie parem ühed õlled!“

Kirjanik Mihkel Mutk kirjutab, et uskumus, et presidendi otsevalimise õiguse andmine midagi palju paremaks teeks, on sinisilmsus või populism. ERR

NÄDALA TIPUD

ELIS KUSMA
arvamustoimetaja

1 Ratas tegi ruumi kellele?

Jüri Ratase soov, et temast presidendikandidaatide debati kontekstis enam ei räägitaks, ei välista küll Keskerakonna esimehe kandidatuuri ülesseadmist viimasel minutil, ent võiks vahepealse arutelu tuua tagasi mõistlikku punkti, kus presidendivalimised pole justkui ühe erakonna siseasi. Paraku pole esile kerkinud ka kedagi teist, sest kandidaadid pelgavat liigset avalikku tähelepanu. Kas 2016. aasta suvi kordub äraspidisel moel: hoogne debatt käib kuskil peidus ja avalikkus ei tea äravalitu seisukohtadest ikka suurt midagi?

2 Ebaveenev rohepesu

Eesti Energia tegevuse muutumine 2045. aastaks kliima-neutraalseks näib toimuvat põhimõttel, et enne peab minema kõvasti hullemaks, et saaks minna paremaks, sest seni pole loobunud uue põlevkiviõlilahase rajamise plaanist. Kui valitsuserakondadel on lihtsam uskuda kaheldavat plaani kui pahandada Ida-Virumaal oma valijaid, siis kuidas vaatab võimalikule rohepesule piirkonna rohepöret sadade miljonitega toetama kibelev Euroopa Komisjon?

3 Isamaa on valiku ees

Helir-Valdor Seederi vastu Isamaa esimeheks kandideerimine on loomulik jätk endise peaprokuröri Lavvy Perlingu otsusele tulla poliitikasse. Sellest, kas Perlingu seljataga olev Parempoolsete leer suudab end suurokul erakonnas kehtestada, võib sõltuda mitte vähem kui järgmise valitsuse nägu. Võimaliku alternatiivse koalitsiooni moodustamiseks on vaja Isamaad, ent viimane ei pruugi olla nõus kas EKRE või Reformierakonnaga – sõltuvalt uue esimehe isiklikest sümpaatiatest.

4 Maskid maha?

Pandeemia ettearvamatu kulgu iseloomustab hästi tõik, et kui mõned kuud tagasi ähvardati rahvast seltskondliku suve ärajäämisega, siis täpselt suve alguseks oleme olukorras, kus rangest maskikohustusest ja paljudest teistest piirangutest võis loobuda sisuliselt üleöö. Kauplustes avaneva pildi järgi valitsuse rapsimisse pigem umbusklikult suhtuva rahva ettevaatust võib mõista – vaksineerimine võtab aega ja endiselt on piirkondi, kus viiruse levik ei näita pidurdumise märke.

5 Kallis kokkuhoid

Olgugi et kaitsevääri orkestri võtmine sõjamuuseumi koosseisu paistab „hundid söönud, lambad terved“ lahendusena, mille tulemusena ei kannata kaitsevõime ega kultuur, siis vajadus erialasel töö jätkavatele pillimeestele hüvitist maksta paneb küsima, milleks selline kärpimisjätk siis üldse ette võeti. Õnneks eksis kaitseminister lubadusega maksta kõigile välja aastapalk – tegelikult saavad orkestrandid seaduspäraselt staazikohast hüvitist. Või võiks mängu tulla õigustatud ootus?

SEISUKOHT

Elama peaks juba praegu

Kohvikud tehti lahti, ilmad on päikselisemad ja kinos saab jälle käia. Ilmselt on nii mõnelgi tekkinud tunne, et nüüd saab hakata elama. Seda peaks aga tegelikult kogu aeg ja juba praegu tegema.

Tihti kuuleb mõttekäike, et tulevikus millegi saavutamise toob õnne ja hea elu. „Kui saan palju raha, siis hakkan elama. Kui saan selle töö, siis olen õnnelik. Kui koroonaga ära kaob, saan stressist lahti.“

Ka mina mõtlen ikka ja jälle sellele, mida pole ja mis võiks olla. Saavutamisevajadus peitub paraku meis kõigis ja eestlase loomusessegi on virisemine juba sisse kirjutatud. Alati tundub, et paremad ajad on ees, aga seda miskit oodates võib kõik see, mis praegu on, ära ununeda.

Kõlab klišeena, et elada tuleb hetkes, aga mõnikord maha istudes ja tänulikkuse kanalid enda sees üles turgutades võib avastada, et tegelikult pole elul viga midagi. Alati ei peagi olema kõige kallim auto või oma basseini, vaid piisab toredatest hetkedest sõpradega, mõnustast jalutuskäigust või lihtsalt naeratusest. Muidugi võib ju vastu väita, et seda on kerge öelda, eriti kui on laen kaelas või lahkimine seljataga, aga väärtusliku elu märkamine algab paraku enda seest. Vastutus negatiivse hoiaku ja morni mõtlemise eest on me endi õul.

Elu on praegu. Pöörates tähelepanu sellele, mis toimub me sees, leiaksime, et meie võimusesse on antud ainult see hetk just praegu. Seega rõõvi oma päevast minutikesest ja mõtle vähemalt ühele asjale, mis on selles hetkes elamist väärt.

CAROLIN LIIS TAMM

reporter

